

יחידת תנ"ך לכיתה י"ב
בגרות תשע"ט (2371)

נביאים

נבואות ירמיה

ימיו של ירמיהו הנביא

גלות עשרת השבטים חורבן שומרון 722 לפנה"ס		ה	פ	גלות בבל חורבן המקדש 586 לפנה"ס	
ש	ד	ה	פ	ה	ש
ש	ד	ה	פ	ה	ש
ל	ל	ק	ק	ק	ק
מ	מ	ח	ח	ח	ח
ה	ה	20	20	20	20
ה	ה	9	9	9	9
ש	ד	מנחם 10 פלקחיה 2		מנחם 10 פלקחיה 2	
ל	ל	בית יהוא יהוא בן נמשי 28 יהואחז 17 יואש 16 ירבעם בן יואש 41 זכריה 0.5		בית יהוא יהוא בן נמשי 28 יהואחז 17 יואש 16 ירבעם בן יואש 41 זכריה 0.5	
מ	מ	בית עמרי עמרי 12 אתאב 22 אתחיה 2 יהורם 12		בית עמרי עמרי 12 אתאב 22 אתחיה 2 יהורם 12	
ה	ה	בית בעשא בעשא 24 אלה בן בעשא 2		בית בעשא בעשא 24 אלה בן בעשא 2	
ה	ה	בית ירבעם ירבעם בן נבט 22 נדב 2		בית ירבעם ירבעם בן נבט 22 נדב 2	
ש	ד	40		40	
ל	ל	בתיית בית מקדש ראשון		בתיית בית מקדש ראשון	
מ	מ	40		40	
ה	ה	ירושלם		ירושלם	
ש	ד	2		2	
ל	ל	תהופת המלוכה		תהופת המלוכה	
מ	מ	ע		ע	
ה	ה	ל		ל	
ש	ד	6		6	
ש	ד	בית		בית	
ל	ל	1		1	
מ	מ	8		8	
ה	ה	יהורם		יהורם	
ש	ד	25		25	
ל	ל	יהושפט		יהושפט	
מ	מ	41		41	
ה	ה	אסא		אסא	
ש	ד	3		3	
ל	ל	אביה		אביה	
מ	מ	17		17	
ה	ה	רחבעם		רחבעם	
ש	ד	29		29	
ל	ל	אמציה		אמציה	
מ	מ	52		52	
ה	ה	עוזיהו		עוזיהו	
ש	ד	16		16	
ל	ל	יותם		יותם	
מ	מ	16		16	
ה	ה	אחז		אחז	
ש	ד	29		29	
ל	ל	חזקיהו		חזקיהו	
מ	מ	55		55	
ה	ה	מנשה		מנשה	
ש	ד	2		2	
ל	ל	אמון		אמון	
מ	מ	31		31	
ה	ה	יאשיהו		יאשיהו	
ש	ד	1		1	
ל	ל	יהויכין		יהויכין	
מ	מ	1		1	
ה	ה	צדקיה		צדקיה	

לחץ בבלי

לחץ אשורי

לחץ ארמי

ירמיה פרק א – הקדשת הנביא

הנביא ירמיהו ותקופת נבואתו (פס' א-ג)

_____ הוא גר בעיר הכהנים -
_____ הממלכות בתקופת ירמיהו היו -
_____ המלכים בתקופת ירמיהו היו -

הקדשת ירמיהו לנביא (פס' ד-ו)

מבנה הפסוקים:	ציטוט
<p>פסוק ה : ה' מטיל את השליחות על ירמיהו פסוק ו : ירמיהו מסרב וטוען את טענותיו פסוקים ז-ט : ה' עונה לטענותיו של ירמיהו פסוק י : ה' חוזר על השליחות בפירוט</p>	

המינוי לתפקיד

א. ייעודו מבטן

רד"ק פס' ה': ויש לשאול: למה לא אמר זה העניין לנביא אחר אלא לירמיהו? ונוכל לומר: לפי שידע הא-ל יתעלה שירמיהו יסרב בשליחות הא-ל, הודיעו כי הוא מוכן לנבואה מן הבטן.

מה שואל הרד"ק?
מה תשובתו?

ב. שליחותו של ירמיה

בפסוק י מפרט ה' את תוכן השליחות המוטלת על ירמיהו : כוונת הדברים אינה שירמיהו עצמו צריך לעשות פעולות אלה, אלא הן מאפיינות את נבואתו.

פעלים של בניין	פעלים של הרס

מה אתה למד מכאן?

התנגדות הנביא:

פס' ו: וַאֲמַר אָהָה אֲדַבֵּר ה' הִנֵּה לֹא-יִדְעֵתִי דְבַר כִּי-נֶעֱרַר, אֲנֹכִי .

מהי טענתו של ירמיה?

רש"י: כי נער אנכי - איני כדאי להוכיח. משה הוכיחן. סמוך למיתתו כבר נחשב בעיניהם בכמה נסים שעשה להם: הוציאם ממצרים וקרע להם את הים, הוריד את המן והגיז את השליו, נתן להם את התורה, העלה את הבאר אני בתחילת שליחותי, אני בא להוכיח!?

מה ההבדל בין משה לירמיה?

מלב"ם: הנה לא ידעתי דבר כי נער אנכי - וזה יהיה משלשה פנים:

- א, שהנער לא יערב לבו לגשת בפני גדולים .
- ב, שהנער אינו יודע לסדר דבריו במליצה ולשון צח שעל זה צריך הרגל רב .
- ג, מצד העם שנשלח אליהם, שלא ישאו פנים לנער צעיר הימים ויקומו עליו ויהרגוהו.

דחיית ההתנגדות:

ז וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי אֶל-תֹּאמַר נֶעֱרַר אֲנֹכִי כִּי עַל-כָּל-אֲשֶׁר אֲשַׁלְּחָךָ תִּלְךָ וְאֵת כָּל-אֲשֶׁר אֲצַוְךָ תִּדְבֹּר .
ח אֶל-תִּירָא מִפְּנֵיהֶם כִּי-אֲתָךְ אֲנִי לְהַצִּילָךְ נָא-ה' .

מלב"ם: ויאמר ה' - אחר שבזה נכלל ג' חששות,

שנים מצדו ואחד מצד העם, השיב לו ה' **בל תאמר** טענה זאת מצד שאתה **נער**, כי נגד מה שאתה חושש שלא תערב לבך לגשת

במקום גדולים, הלא **אל כל אשר אשלחך תלך**, שההולך בשליחות מלך גדול לא יבוש ללכת בכל מקום אשר ישולח, בידעו מעלת משלחו הגם שהוא עצמו צעיר ונבזה. ונגד החשש שלא תדע לסדר הדברים בטוב טעם, **את כל אשר אצוך תדבר**, אתה לא תדבר רק מה שאצוך ואשים דברי בפין **אל תירא**, ונגד מה שאתה ירא שיהרגוך, **אל תירא מפניהם** כי אנכי אצילך מידם

סכם בטבלה את ההתנגדות ואת תשובה ה' לפי המלב"ם

טענת ההתנגדות	דחיית ההתנגדות

ט וַיִּשְׁלַח ה' אֶת-יְדוּ וַיַּגַּע עַל-פִּי וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי הִנֵּה נָתַתִּי דְבָרִי בְּפִיךָ.

מה משמעות הנגיעה על פיו של ירמיהו?

הנביאים, כאנשים אשר "כלי עבודתם" הוא בפיהם, עוברים תהליך הקשור לפה, כיוון שהוא אמצעי התיווך בין הנביא לעם. יש צורך כביכול להכין את הפה לתפקידו החדש. כך היה אצל משה. ישעיה. יחזקאל. וגם ירמיה.

נבואות המראות (פס' יא-טז)

שני מראות מראה ה' לירמיהו : קרא בפסוקים והשלם את הטבלה הבאה:

מראה ב	מראה א	
	ויהי...	תיאור ההתגלות
		שאלת ה'
		תשובת הנביא
		המשך הדיבור האלוקי
		פתרון המראה

הנביא נדרש למעשה לשני דברים:

- לזיהוי מראה הנבואה - הוא צריך להצליח לזהות מה הוא רואה.
- לפענוח משמעות המראה - הוא צריך לפענח את הקשר שבין המראה לתוכן המילולי של הנבואה.

המראה הראשון – זמן הפורענות:

רד"ק [יא] מקל שקד אני רואה - נראה כי רואה המקל בלא עלים ובלא פרחים, והתבונן אליו במראה הנבואה והכיר בו שהוא מעץ שקד. לפיכך אמר לו" היטבת לראות."

מה היטיב ירמיה לראות? _____

רש"י [יא] השקד הזה הוא ממחר להוציא פרח קודם לכל האילנות, אף אני ממחר לעשות דברי.

למה נבחר דוקא השקד לפי רש"י? _____

שד"ל [יא]: כי שוקד אני - לשון הנופל על הלשון. ואין הכוונה כי ממחר אני לקיים דברי כמו השקד שממחר להוציא פרח, שאם כן היה לו לכתוב כי ממחר אני. כי אמנם אין שורש ש.ק.ד מורה על העשייה מהר, כי אם על ההשגחה על הדבר בלא התרשלות ובלא שכחה. וגם העניין הזה לחזק את ליבו שלא ירא מלדבר אל העם. כי לא יטוש ה' את הדברים אשר ישים בפיו, לעשותם.

למה נבחר דוקא השקד לפי שד"ל? _____

המראה השני – מקור הפורענות:

רד"ק [יג]: סיר נפוח ... -רותח, והסיר כשהוא רותח תעלה הבל... ופניו מפני צפונה - מורה כי פני הסיר היו פונים צפונה ... להורות כי המרתיחים אותה היו מארץ צפון. ר' מנחם בן שמעון - וזאת הסיר משל לישראל, העומדת מצד אחד למול ארץ בבל ... והאש משל לנבוכדנאצר שילכדנה וישרפה באש.

מהו הסיר הנפוח? _____

מדוע פניו מפני צפונה? _____

לסיכום:

פרק א מתחלק לשני חלקים: בחלק הראשון מוצג תפקידו של הנביא כ"נביא לגויים". בחלק השני מוצג תפקידו של ירמיהו כנביא חורבן ונחמה לעם ישראל. בשני החלקים ניתנת לנביא הבטחת חיזוק לקראת התפקיד.

ירמיה פרק ז - היכל ה'

פרק ז פסוקים א-טו - נבואת ירמיהו על היכל ה'

בפרק ז יוצא ירמיהו נגד תפיסתו המוטעית של העם הטוענת שבית המקדש לא יחרב. הוא אומר את דברו בפתח המקדש

פירוט	כלל
<p>ה כי אם-היטיב תיטיבו ואת-דרכיכם ואת-מעלליכם ם-עשו תעשו משפט בין איש ובין רעהו. ו גר יתום ואלמנה לא תעשקו ודם נקי אל-תשפכו במקום הזה. ואחרי אלהים אחרים לא תלכו לרע לכם. ז ושכנתי אתכם במקום הזה בארץ אשר נתתי לאבותיכם למן-עולם ועד-עולם.</p>	<p>היטיבו דרכיכם ומעלליכם ואשכנה אתכם במקום הזה.</p>
<p>ח הנה אתם בטחים לכם על-דברי השקר לבלתי הועיל. ט הגגב רצח ונאף והשבע לשקר וקטר לבצעל והלה אחרי אלהים אחרים אשר לא-ידעתם. י ובאתם ועמדתם לפני בבית הזה אשר נקרא שמי עליו ואמרתם נצלנו למען עשות את כל-התועבות האלה. יא המערת פוצים הנה הבית הזה אשר-נקרא שמי עליו בעיניכם גם אנכי הנה ראיתי נאם-ה'.</p>	<p>ד אל-תבטחו לכם אל-דברי השקר לאמר היכל ה' היכל ה' היכל ה' המה.</p>

פסוקים ג-יא בנויים בצורת כלל ופירוט של הכלל.
 הסבר את המושג "כלל ופירוט" והבא דוגמא אחת מתוך הפסוקים:

הכלל - _____
 דוגמא - _____

מהי טענת הנביא כלפי העם?

שד"ל: אל תבטחו לכם וגו- ' אל תבטחו במה שאתם רגילים לומר או שנביאי השקר רגילים לומר, והוא שהמקום הזה הוא היכל ה'. ולא יתכן שיפול ביד אויב ומתוך כך אתם בוטחים שגם אתם לא תפלו ביד האויבים.

מהי הטעות של העם לפי שד"ל? _____
 _____

מדוע חוזר ירמיהו שלוש פעמים על הביטוי "היכל ה'?"

רד"ק. ואמר שלושה פעמים היכל ה' לפי שהיו שלושה: אולם, היכל ודביר. כן פירש אדוני אבי ז"ל ... וייתכן כי הכפל [=החזרה שלוש פעמים] - לחזק העניין...

רש"י: תלת זימנין בשתא אתון מתחזיין קדמוהי" [=שלוש פעמים בשנה אתם נראים לפניו].

סכם את התשובות השונות:

1. _____
2. _____
3. _____

תיקון המעשים – פירוט:

בפסוקים ה-ז, מרחיב הנביא את הדרישה ל"הטיבו דרכיכם ומעלליכם", ומבהיר את המעשים הנדרשים מהעם:

1. אִם-עָשׂוּ תַעֲשׂוּ מִשְׁפָּט בֵּין אִישׁ וּבֵין רֵעֵהוּ
2. גַּר יִתּוֹם וְאַלְמָנָה לֹא תַעֲשֶׂקוּ
3. וְדָם נָקִי אַל-תִּשְׁפְּכוּ בְּמָקוֹם הַזֶּה
4. וְאַחֲרֵי אֱלֹהִים אַחֲרִים לֹא תִלְכוּ לְרַע לְכֶם

היכן יש יותר מצוות ומה קודם למה? מה אתה למד מכך? _____

בפסוקים ח-א - מרחיב הנביא את הדרישה שלא לבטוח בדברי השקר של הנביאים, ומעשים שיש לחדול מהם. ערוך השוואה בין הדברים לבין עשרת הדיברות:

ירמיהו ירמיהו ז, ט	עשרת הדברות שמות כ, ב-יד
1. הַגִּב	
2. רָצַח	
3. וְנָאֵף	
4. וְהִשָּׁבַע לְשָׁקֵר	
5. וְקִטְרַת לְבַעַל	
6. וְהִלֵּךְ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אַחֲרִים אֲשֶׁר לֹא-יִדְעֶתֶם	

מה שונה הרשימה של ירמיהו מעשרת הדיברות? מדוע? _____

"מערת פריצים" – מקום מסתור לפושעים, שחושבים ששם הם מוגנים.

העם חושב שבמקדש הם באים ומתפללים וכך הם לא יענשו. אבל באמת אין לקב"ה קושי להחריבו.

פס' יב-טו – הבאת דוגמא ממשכן שילה

מה מוכיח חורבן שילה? _____

בנוסף על התקדים של משכן שילה, מזכיר הנביא גם את התקדים של גלות עשרת השבטים, כדי להבהיר להם שעונש של גלות הוא אפשרות שכבר מומשה בעבר ועלולה להתמשש מחדש בעקבות חטאיהם.

סיכום הפרק:

מהי התפיסה המוטעית של העם? _____

מהו יחסו האמיתי של הקב"ה? _____

חשוב לשים לב כי בכל הנבואה לא מוזכר שהקב"ה שוכן במקדש.

ירמיה פרק כו

בתחילת פרק כו מופיעה חזרה על הנבואה שבתחילת פרק ז', אלא שבפרק כו אנו קוראים גם על האירועים שהתרחשו בעקבות הנבואה שאמר ירמיהו לעם:

ירמיהו כו

המקום:

קהל השומעים:

תוכן הנבואה: הגורל הצפוי למקדש:

אזהרות לעם בעבר:

ירמיהו ז

המקום:

עמד בשער בית ה'

קהל השומעים:

כל-יהודה הבאים בשערים האלה להשתחוות לה'.

תוכן הנבואה:

הגורל הצפוי למקדש:

ועשיתי לבית אשר נקרא-שמי עליו אשר אתם בטחים בו ולמקום אשר-נתתי לכם ולאבותיכם כאשר עשיתי לשלום.

אזהרות לעם בעבר:

ואדבר אליכם השכם ודבר ולא שמעתם ואקרא אתכם ולא עניתם.

מדוע עוררו דבריו של ירמיהו התנגדות כה עזה?

- מקום הנבואה - _____
- תוכן הנבואה - _____
- שומעי נבואה - _____

משפט ירמיהו:

- הנאשם - _____
- המאשימים - _____
- סעיף האישום - _____
- השופטים - _____

מצודת דוד: משפט מות - שחשדוהו שמלבו ניבא הדבר ולכן אמרו שיש לו דין חיוב מיתה.

- מהו סעיף האישום לפי פירוש זה? _____
- צטט את תגובת ירמיהו - _____
- צטט את החלטת השופטים - _____

מלבי"ם: וישמעו שרי יהודה - אמנם השרים באו לבחון הדבר אם הוא חייב מיתה ע"פ הדין, כי להשרים לא יאות להמית נקי חינם.

- השרים מגיעים בשלב השני. מדוע הם רואים את הדברים אחרת? _____

דברי ההתגוננות של ירמיהו (פס' יב-טו)

שלוש טענות טען ירמיהו בדבריו:

1. _____
2. _____
3. _____

פסק הדין

צטט את פסק הדין מפסוק טז' - _____

התקדים של אוריה הנביא:

מהו התקדים שאותו מביאים הזקנים בפס' יז-יט? _____

_____

מלבי"ם: אין משפט מות לאיש הזה - רוצה לומר שאי אפשר להמיתו במשפט ובדין, כי בשם ה' אלוקינו דבר ונבואתו אמת. אולם בכלל זה עדיין היה דעת העם להמית אותו שלא במשפט כדי לסלק ההיזק שמגיע להם לפי דעתם מנבואתו. ויקומו - אז קמו אנשים מזקני העם להשתיק את העם ולברר שאין להרגו בשביל יראת נזק שיגיע מנבואותיו.

מדוע, לפי המלבי"ם, היה צורך בהבאת התקדים? _____

מה מלמד המעשה של אוריה והמלך חזקיהו? _____

_____

הסיפור של אוריה בן שמעיהו (פס' כ-כג)

מהו המעשה שמובא? _____

_____

מהר"י קרא : וגם איש היה מתנבא - אין מקרא זה דברי זקני העיר אלא מעשה הוא שארע בימי יהויקים, שבאותו פרק שהיה מתנבא ירמיהו היה גם אוריהו בן שמעיהו מתנבא כמו כן ככל דברי ירמיהו, והכוחו בחרב כמו שמפרש והולך. ומה שלא הרגו את ירמיהו לפי שיד אחיקם בן שפן היתה את ירמיהו לבלתי תת אותו ביד העם להורגו.

מי מביא את הסיפור הזה ומדוע? _____

_____

ע"י מי ניצל ירמיהו? _____

ע"י פרק א' פס' יט. וצטט את ההבטחה שמתקיימת כאן - _____

לסיכום הפרק

יש שני מילים מנחות בפרק: השורש - _____ והשורש - _____

דבר זה בא ללמד ש... _____

_____

פרק ז (כא-כח) – היחס לקורבנות

בחלקו השני של פרק ז' יוצא ירמיהו נגד תפיסתו המוטעית של העם ביחס להבאת הקורבנות למקדש. ירמיהו קורא לעם להיטיב את דרכיו, ולא לחשוב שהקרבנות בלבד עשויה להציל את העם מן העונש הצפוי.

תוכחת ירמיהו להבאת הקורבנות למקדש

בנבואה זו מציג הנביא, בדבר ה', התנגדות עזה להבאת הקורבנות כפי שהיא נהוגה על ידי העם.

מהר"י קרא: **עולותיכם** שהם כליל [=נשרפות כולן על המזבח] **ספו** (הוסיפו) **על זבחיכם** - שהוא נאכל [=מן הזבח אוכלים הבעלים חלק ניכר מהבשר]. **ואכלו** הכל.

מה מציע הנביא לעם?

מה ה' לא ציוה?

פסוק כ"ב - כי לא-דברתי את-אבותיכם ולא צייתים ביום הוציאי אותם מארץ מצרים על-דברי עולה וזבח.

מה הקושי בפסוק?

רד"ק: כי לא דברתי, ביום הוציאי אותם מארץ מצרים - ... ויש לפרש גם כן, כי עקר המצוה לא היתה על דברי עולה וזבח אלא 'שמעו בקולי והייתם לי לעם' ובזה התנאי נתן להם התורה ואין בכל עשרת הדברים שהם כלל התורה כלה זכר עולה וזבח ואף כשידבר על הקרבנות לא צוה להם שיקריבו קרבן אלא אדם כי יקריב מכם קרבן אם יעשה מדעתו יהיה כך וכך והתמידים שצוה בהם הוא לכבוד הבית והיו באין לצבור אבל ליחידים לא צוה להקריב קרבן כמו שצוה ליחידים לעשות משפט ושאר המצות ולא צוה ליחיד לעשות קרבן אלא אם כן יחטא בשוגג וצוה בשרפת האמורין להשיב החוטא אל לבו לכופ התאוות הבהמיות לפי שתולדתם מחלב ודם ויהיה נזהר שלא יהיה שוגג במצוה כל שכן מזיד והתמידים גם בנין הבית לעבודה אפשר שהוא כמו שכתב מורה צדק רבינו משה ז"ל להעתיק הדעות הזרות ובנין ההיכלות שהיו לשם עכו"ם רצה להעתיקם לעבודת האל ושימחה שם עכו"ם מהם:

1. מהו 'עיקר המצוה' בקורבנות?

---

2. מה ההבדל בין קורבנות הציבור לקורבנות היחיד?

---

3. מה תפקיד הקרבנות? (שימו לב מביא שתי דעות)

א.

ב.

מה ה' כן ציוה?

פסוק כג - כי אם-את-הדבר הזה צייתי אותם לאמר שמעו בקולי והייתי לכם לאלהים ואתם תהיו-לי לעם והלקתם בכל-הדרך אשר אצוה אתכם למען ייטב לכם

כמה פעמים מופיע השורש ש.מ.ע בנבואה? ומה זה בא ללמד?

ירמיה פרק כח – חנניה בן עזור

בפרק כח מוצג עימות בין ירמיהו המביא את דבר ה' שיש להיכנע לעול מלך בבל, לבין חנניה בן עזור המנבא לעם נבואת נחמה על כך שעול בבל יישבר בעוד שנתיים

מבנה הפרק:

פסוק א – זמן ומקום ההנבואה.

עימות א - פסוקים ב-ד: דברי חנניה
פסוקים ה-ט: תשובת ירמיהו

עימות ב - פסוקים י-יא (1): שבירת המוטה על ידי חנניה
פסוק יא (2): עזיבת ירמיהו את המקום

הכרעת העימות - פסוק יב-יד: דבר ה' לירמיה
פסוקים טו-טז: דברי ירמיהו לחנניה

פסוק יז - מות חנניה

נבואת חנניה בן עזור:

המילה המנחה:

כמה פעמים מכונה חנניה בן עזור "הנביא"? _____

כמה פעמים מכונה ירמיהו "הנביא"? _____

כמה פעמים נוספות מופיע השורש נב"א שלא בקשר לשני הנביאים? _____

חנניה מנסה לדבר כמו נביא אמיתי. כיצד רואים זאת?

1. "כה-אמר ה' צבאות אלהי ישראל. - _____

2. "שברתי את-על מלך בבל" - _____

3. " ככה אשבר את-על נבכדנאצר מלך-בבל בעוד שנתיים ימים - _____

4. אני משיב - _____

5. נאומו של חנניה בנוי במבנה כיאסטי מרשים שתכליתו להעביר לצבור שומעיו מסר ברור:

שברתי את-על מלך בבל.

בעוד שנתיים ימים אני משיב

את-כל-כלי בית ה' אשר... ויביאם בבל.

ואת-יכניה בן-יהויקים מלך-יהודה

ואת-כל-גלות יהודה הבאים בבלה

אני משיב אל-המקום הזה נאם-ה'

כי אשבר את-על מלך בבל

תגובת ירמיהו:

אִמֵּן כִּן יַעֲשֶׂה ה' יְקָם ה' אֶת-דְּבָרָיךְ אֲשֶׁר נְבִאתָ לְהָשִׁיב כְּלֵי בַיִת-הָ' וְכָל-הַגּוֹלָה מִבְּכָל אֶל-הַמְּקוֹם הַזֶּה.

מהי התגובה של ירמיהו? _____

לאיזה נבואה הגיב ירמיהו אחרת? _____

מלבי"ם: "ירמיה בפני עצמו כיון ללעוג עליו". (וכן פירוש דעת מקרא).

כיצד מסביר המלבי"ם את תגובת ירמיהו? _____

אבחנה בין נביא אמת לנביא שקר

עין בספר דברים יח, כ-כב: מה התורה אומרת? _____

_____

מה אומר ירמיה בפרק שלנו (ז-ט)? _____

רש"י: אך שמע נא [...] - אמר: אני מתנבא פורענות; אם לא יבוא איני שקרן שהקב"ה "ניחם על הרעה".

אבל הנביא אשר ינבא לשלום וגו' בבא דבר הנביא יודע וגו' אבל אם לא יבוא דברו- שקרן הוא

במה נבחן נביא אמת? _____

מדוע על הנבואה של ירמיהו אי אפשר לומר שהוא נביא שקר? העזר בדברי הרמב"ם (יסודי התורה פרק י) ...הא למדת שבדברי הטובה בלבד יבחן הנביא...הוא שירמיהו אמר בתשובתו לחנניה בן עזור כשהיה ירמיה מתנבא לרעה וחנניה לטובה, אמר לו לחנניה: אם לא יעמדו דברי אין בזה ראייה שאני נביא שקר, אבל אם לא יעמדו דבריך יודע שאתה נביא שקר, שנאמר אך שמע נא את הדבר הזה וגו' הנביא אשר ידבר שלום בבוא דבר הנביא יודע הנביא אשר שלחו ה' באמת.

_____

_____

דבר ה' לירמיהו (יב-טז)

עמוס חכם: **כאשר שמע ירמיהו את נבואת חנניה, הוא לא היה בטוח כלל אם הנבואה הזאת היא נבואה אמיתית או לא. ירמיהו עצמו אינו בטוח שחנניה משקר, והוא סבור שיתכן וחנניה קיבל נבואה זו מאת ה'.**

מדוע היתה דבר ה' לירמיהו מאוד חשובה? _____

מה עושה ירמיהו בעקבות הנבואה? _____

דברי ירמיהו הם תגובה ישירה לנבואת חנניה:

דברי חנניה	דברי ירמיהו
	כִּי כֹה-אָמַר ה' צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
	מוֹטָת עֵץ שְׁבָרָתְךָ וְעִשְׂיֹת תַּחְתֵּיךָן מוֹטוֹת בְּרָצֶל
	עַל בְּרָצֶל נִתְּתִי עַל-צִנּוֹר כָּל-הַגּוֹיִם
	הַשָּׁנָה אֶתְּהַ מָּת

צטט את התגשמות נבואת ירמיהו: _____

ירמיה פרק לו – המגילה

בפרק זה מצטווה ירמיהו לכתוב על מגילת ספר את כל נבואותיו מראשית דרכו כנביא עד עתה. ברוך בן נריה-הסופר, כותב את הנבואות מפי ירמיהו וקורא אותן בפני העם. הוא מתבקש להביא את המגילה למלך יהויקים והמגילה נקראת בפני המלך. המלך קורע את המגילה ושורף אותה. ירמיהו מצטווה לכתוב את המגילה שנית, ומנבא פורענות למלך יהויקים

מבנה הפרק:

פסוק א-ח: כתיבת המגילה

פסוק ט-יט: קריאת המגילה

פסוק כ-כו: שריפת המגילה

פסוק כז-לב: הנבואה למלך יהויקים

כתיבת המגילה

פס' א' – הרקע לנבואה

קרב כרכמיש [=עיר באיזור סוריה] הנזכר כאן הוא הקרב שבו בבל מנצחת את מצרים והופכת להיות האימפריה השלטת בכל האזור. נבוכדנאצר, שהיה מפקד הצבא בקרב זה, מתמנה למלך לאחר שאביו מת בקרב כרכמיש. ניצחון זה השפיע רבות על ממלכת יהודה וחייב הכרעה האם להיכנע למלך בבל או למרוד בו.

מה יכולות להיות הסיבות לכך שדווקא עכשיו מבקש הקב"ה מירמיהו להעלות את דבריו על הכתב?

1. (ע"פ פס' א) - _____
2. (ע"פ פס' ג) - _____
3. (ע"פ פס' ה-ו) - _____

קריאת המגילה

פס' ט – כמה זמן עבר מאז כתיבת המגילה? _____

מדוע לדעתך עבר זמן רב? _____

רש"י (ט) - קראו צום - גזרו תענית; שהיו יראים מפני נבוכדנאצר.

השתלשלות האירועים בעקבות קריאת המגילה:

פסוקים	המיקום	הקורא	השומעים	התוצאה
י				מכיהו מדווח לשרים על הספר.
יא-יג		מכיהו - רק מספר על הספר ולא קורא אותו.		
יד-יח	בית המלך לשכת הסופר			
כ-כו	חצר המלך		המלך, השרים	

שד"ל [י"ח] כותב על הספר בדיו - לא הייתי שומר הדברים בלבי לכתבם אחר כך. אלא מיד הייתי כותבם מפיו על הספר בדיו, כלומר תכף לקריאתו היתה כתובתי יוצאה לפועל, ולא היה אפשר לי להחליף דבר.

מה אנו לומדים מכאן על כתיבת דברי נבואה? _____

מה הציעו תומכי ירמיהו לעשות בעקבות קריאת המגילה (יט)? _____

שריפת המגילה וכתובתה מחדש

פס' כב – מדוע יש תיאור של המלך יושב בבית החורף מול האח? העזר גם בפרק כב, פס' יג-יד.

פס' כג וְהִי כְּקֹרֵא יְהוּדֵי שְׁלֹשׁ דְּלָתוֹת וְאַרְבָּעָה. עיין בדברי הר"י קרא, והסבר את דבריו:

[...] קח לך מגילת ספר שהוא כמגילה שלנו שאדם נוטל יריעות של קלפים וכותב בכל יריעה בשלושה וארבעה דלתות ועמודים, ואחר כך חוברן כל היריעות כולן אשה אל אחותה על ידי תפר [...] שכילה לקרוא כל הדברים הכתובים ביריעה האחת, שהיא כתובה בשלושה וארבעה עמודים, אותה שעה יקרעה במקום התפר שבין יריעה ליריעה על ידי תער הסופר והשלך על האש, וכן עשה לכל יריעה ויריעה עד תום כל המגילה ....

התגובות:

מי הם אלו שפחדו מן הדברים ששמעו מברוך בן נריה? _____
מי לא פחד ולא קרע בגדיו? _____
מי אלה שניסו למנוע מן המלך לעשות את אשר עשה? _____

לסיכום:

שריפת המגילה בידי יהויקים והרצון שלו להרוג את ברוך וירמיהו הוא ניסיון "להרוג" את תוכנה של נבואת ירמיהו. מכיון שזו כוונתו של המלך, הקב"ה מגן על תוכנה של הנבואה בשתי דרכים: האחת, "ויסתירם ה' – "הוא דואג לכך שירמיהו וברוך אכן יצליחו להסתתר. והשנייה, הוא מצווה את ירמיהו לכתוב מחדש את הנבואה ולשמר אותה שוב על מגילת ספר:

הנבואה על יהויקים

פס' כט – "אֲתָה שְׂרַפְתָּ" האם ירמיה מדבר אליו פנים אל פנים? _____
פס' ל – "לֹא־יְהִי־לוֹ יוֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא דָוִד". אבל היה לו בן בשם יהויכין שמלך. כיצד מסביר זאת הרד"ק?
לא יהיה לו יושב על כסא דוד - כי יהויכין לא מלך אלא שלושה חדשים (מלכים ב, כד, ח) ולא נחשב יושב על כסא.

פס' ל - "וְנִבְּלָתוּ תְהִיָּה מִשְׁלֶכֶת לְחָרָב בַּיּוֹם וְלִקְרַח בְּלִילָה". כיצד התקיימה נבואה זו ע"פ הרד"ק?
לחרב ביום - כי לא הניחוהו הכשדים להיקבר.

צטט את תוכנה הלאומי של נבואת הפורענות בה מסיים הנביא:
